

ע"פ 8146/16 - פארס אנטילי, איברהים אבו עסידה, ע עסאספה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 8146/16

ע"פ 8222/16

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט י' אלרון

המערערים:

1. פארס אנטילי
2. איברהים אבו עסידה

ע עסאספה

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 08.09.2016 בתפ"ח 6702-07-15 (סגן הנשיא
מ' פינקלשטיין והשופטים ל' ברודי ור' אמיר)

תאריך הישיבה:

כ"ג בכסלו התשע"ח (11.12.2017)

בשם המערערים:

עו"ד צבי אבנון; עו"ד יוסי פריינטי

עמוד 1

עו"ד איתן בן-נון

עו"ד סיגל בלום

בשם המשיבה:

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיא מ' פינקלשטיין והשופטים ל' ברודי ור' אמיר) בתפ"ח 6702-07-15 מיום 8.9.2016.

2. המערערים בע"פ 8146/16 (להלן: אבו-עסידה ואנטילי) והמערער בע"פ 8222/16 (להלן: עסאספה) הודו במסגרת הסדר טיעון בכתב האישום המתוקן והורשעו בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, לפי § 1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); הריגה, לפי סעיף 298 לחוק העונשין בצירוף סעיף 29 לחוק; וחטיפה, לפי סעיף 369 לחוק העונשין בצירוף סעיף 29 לחוק. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לענין העונש.

בית המשפט קמא גזר על המערערים 15 שנות מאסר בפועל, החל מיום מעצרים; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעברו עבירות אלימות מסוג פשע, לרבות עבירות חטיפה ועבירות קשירת קשר לביצוע עבירות אלימות מסוג פשע; ו-6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעברו עבירות אלימות מסוג עוון, לרבות איומים. בנוסף, חויבו השלושה בתשלום פיצויים - אבו-עסידה ואנטילי בסך 40,000 ש"ח ועסאספה בסך 160,000 ש"ח - שיועברו לשלוש האלמנות שהותיר המנוח ולילדיהן.

3. כתב האישום המתוקן מתאר כיצד קשרו השלושה קשר לחטוף ולפגוע בע"ד (להלן: המנוח). ביום 27.5.2015 נפגשו השלושה ונסעו יחד ברכב הסעות שהיה בבעלות אבו-עסידה. בסמוך לשעה 5:50 בבוקר ארבו למנוח, שצעד אותה עת למקום עבודתו בעיר לוד. הרכב בו נסעו המערערים סטה ופגע במכוון במנוח, בעודו חוצה את הכביש במעבר חצייה. מיד לאחר מכן ירדו המערערים מהרכב, היכו את המנוח בחוזקה, הלמו בו באמצעות חפץ ארוך ונוקשה ודקרו אותו באמצעות חפץ חד בעל לפחות שפה אחת מושחזת. המנוח ניסה להיאבק במערערים, אך חרף התנגדותו, הם גררו אותו בצוותא חדא והעלו אותו בכח לרכב ההסעות, שם המשיכו להכותו ולדוקרו, תוך כדי שנמלטו מהמקום בנסיעה. המערערים נסעו עם המנוח לכיוון דרום הארץ, והגיעו לאזור נבטים והר בריח.

בהמשך היום נמצאה גופת המנוח בשטחי הרשות הפלסטינית באזור הישוב בני נעים בדרום הר חברון.

גזר דינו של בית המשפט קמא

4. בגזר דינו עמד בית המשפט קמא על מדיניות הענישה הנהוגה, על הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו

מביצוע העבירות ועל נסיבות ביצוען. בהתייחס למדיניות הענישה הנוהגת, עמד בית המשפט קמא על חומרתן של העבירות. אשר לערכים המוגנים שנפגעו, מנה בית המשפט קמא את הפגיעה בקדושת חיי האדם בביצוע עבירת הריגה והפגיעה הקשה בחירותו של אדם הנגרמת בביצוע עבירת חטיפה, ערך אשר לו מיוחסת חומרה מיוחדת.

באשר לנסיבות החמורות במקרה דנן, ציין בית המשפט קמא כי כל אחד מהמערערים הודה בביצוע עבירת הריגה, וכעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, "בין בעצמם ובין על ידי אחרים". על יסוד העובדות בהן הודו המערערים, ולצורך גזירת עונשם, הניח בית המשפט כי המערערים אינם אלו שהמיתו בפועל את המנוח. עם זאת, בית המשפט פסק כי קביעה עובדתית זו אינה מחייבת מסקנה נורמטיבית הכרחית של הקלה בעונשם של המערערים, שכן "הדבר יקבע בכל מקרה לפי נסיבותיו".

5. אשר למערערים עצמם, פסק בית המשפט כי אף אם הם לא המיתו את המנוח במו ידיהם אלא מסרו אותו לידי אחרים אשר דקרו אותו למוות, הם עשו זאת "מתוך מודעות בפועל לאפשרות שהדבר יביא להמתתו", ובכך התקיימה דרישת המחשבה הפלילית מצד המערערים. לנוכח זאת קבע בית המשפט כי במסגרת שיקולי הענישה, יש לתת "משקל מסוים בלבד" לקולא לכך שהמערערים או מי מהם לא הרגו בעצמם את המנוח. כן פסק בית המשפט כי אין לתת משקל לקולא לטענת המערערים לפיה ברקע מעשי העבירה שביצעו היה סכסוך בין המנוח ומשפחתו לבין גורמים מכפר יאטה, כמצויין בכתב האישום המתוקן.

6. לנוכח האמור לעיל, ולאור הנסיבות דנן, קבע בית המשפט קמא מתחם ענישה הולם אחד לכל העבירות, שכן מדובר באירוע אחד, מתחם הנע בין 13 ל-19 שנות מאסר בפועל.

7. בגזירת עונשם של המערערים, ציין בית המשפט כשיקולים לקולא את הודאתם באשמה ולקידחת האחריות על מעשיהם, ואת הסכם הסולחה שנערך, לו ניתן משקל מופחת. ההבדלים בין המערערים בכל הנוגע לעברם הפלילי לא נלקחו במניין שיקולי הענישה, לנוכח חלקם השווה של המערערים בביצוע העבירות החמורות ולנוכח הסכמת הצדדים כי יוטל עונש מאסר זהה על שלושתם. לאור כל זאת, גזר בית משפט קמא כאמור על כל אחד מהמערערים עונש של 15 שנות מאסר בפועל, עונשי מאסר על תנאי ותשלום פיצויים.

טיעוני הצדדים בערעור

8. בערעוריהם, טוענים המערערים כי בית משפט קמא החמיר עימם בקביעת עונשם, ומבקשים מבית משפט זה להקל בו.

לטענת אבו-עסידה, לא ניתן בגזר הדין משקל מספק לקביעה כי לפי עובדות כתב האישום המתוקן המערערים לא הרגו בפועל את המנוח, ולטענתו הם גם לא יכלו לצפות את מותו בידי אחרים. כן טוען אבו-עסידה כי אף שקבע בית המשפט כי יש לראות את עבירות ההריגה והחטיפה כאירוע אחד, הלכה למעשה התייחס בנפרד לעבירות ההריגה והחטיפה לעניין מתחם העונש. כן מצביע אבו-עסידה על הקשיים הראייתיים שנתגלו בתיק, וסובר כי בית המשפט לא שקל אותם כראוי בעת גזירת העונש. אבו-עסידה מוסיף וטוען כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא חורג מרמת

הענישה הנוהגת בנסיבות דומות. בעניין הפיצויים שנגזרו על המערערים, טוען אבו-עסידה כי בית המשפט קמא לא שקל כראוי, בעת קביעת גובה הפיצוי, את סכום הכסף שכבר ניתן למשפחת המנוח במסגרת הסולחה.

בערעור, חוזר אנטילי על טיעונו במסגרת גזר הדין בבית המשפט קמא, ומצטרף לטענות שצוינו לעיל בדבר המשקל הלא-מספק, לטענתו, שניתן לקביעה כי לפי כתב האישום המתוקן לא הרגו המערערים את המנוח.

עסאספה חוזר על הטענות שהועלו בערעורו של אבו-עסידה, ומוסיף כי שגה בית המשפט קמא בכך שהטיל עליו סכום פיצויים גבוה בצורה משמעותית לעומת שאר המערערים. לגרסתו, הוסכם בין הצדדים כי הסכם הסולחה חל על כל המערערים, ולכן אין ליתן משקל לעובדה כי הוא לא חתום על ההסכם בפועל.

9. המשיבה סבורה, מנגד, כי יש לדחות את הערעורים. המשיבה טוענת כי מתחם הענישה שנקבע ראוי ואף נמוך לשיטתה, לאור חומרת העבירות המתוארות בכתב האישום המתוקן ולאור "הפגיעה האכזרית", כלשונה, שספג המנוח מהמערערים טרם מותו.

10. בעניין גובה הפיצויים שהוטל על עסאספה, מסרה המשיבה הודעה לבית המשפט ביום 20.12.2017, לפיה משפחת המנוח מודיעה כי הסכם הסולחה חל על אנטילי ואבו-עסידה בלבד, ואילו עסאספה לא היה צד להסכם הסולחה ולא שילם מאומה למשפחת המנוח.

תסקירי שירות המבחן

11. לאחר הדיון בערעורים שהתקיים לפנינו, הוגשו תסקירים מטעם שירות המבחן למבוגרים בעניינם של המערערים. נעמוד להלן בקצרה על הממצאים העולים מתסקירים אלה.

מהתסקיר שהוגש בעניינו של אבו-עסידה, עולה כי הוא מתקשה לקחת אחריות מלאה על התנהגותו האלימה ולבחון את דפוסי התנהגותו הבעייתיים, כמו גם להביע אמפתיה כלפי המנוח. יחד עם זאת, התרשם שירות המבחן כי מאסרו הממושך מהווה גורם מרתיע עבורו, ולפיכך העריך שירות המבחן כי השתלבותו של אבו-עסידה בטיפול ארוך טווח במסגרת בית הסוהר "יהיה בו כדי להפחית הסיכון למעורבות חוזרת עם החוק".

מהתסקיר המשלים שהוגש בעניינו של אנטילי, עולה כי הוא מקבל אחריות על ביצוען של העבירות, מביע "חרטה כנה, צער ובושה" על מעשיו ועל תוצאותיהם הקשות, ועובר "תהליך שיקומי משמעותי" במסגרת שירות בתי הסוהר. משכך, המליצה קצינת שירות המבחן להמשיך את ההליך השיקומי של אנטילי במסגרת בית הסוהר.

מהתסקיר המשלים שהוגש בעניינו של עסאספה עולה כי הוא מתחיל להכיר בדחפיו התוקפניים, ובהיותו מרוכז בצרכיו ובעצמו, אך הכרה זו עדיין מצויה בשלב ראשוני, ומשכך קיים סיכון להתנהגות עבריינית חוזרת. כן התרשם שירות המבחן כי עסאספה משתף פעולה עם גורמי הטיפול בשירות בתי הסוהר ומביע מוטיבציה לשינוי אורחות חייו. נוכח האמור, המליצה קצינת שירות המבחן להתחשב בהשתלבותו החיובית בטיפול ותפקודו התקין במאסר.

12. דין הערעורים להידחות.

13. העבירות בהן הורשעו המערערים ידועות בחומרתן הרבה ובפגיעתן הקשה בזכויות היסוד של האדם, בחייו ובחירותו. כפועל יוצא של חומרה זו, בחר המחוקק להעמיד לצד עבירות אלה עונשי מאסר משמעותיים.

עם זאת, על אף חומרתן של העבירות, הן ביחס לעבירת ההריגה הן ביחס לעבירת החטיפה קיימת בהלכה הפסוקה קשת רחבה של מתחמי ענישה שנקבעו בבית משפט זה, זאת בשל המנעד הרחב של נסיבות ביצוע עבירת ההריגה ושל נסיבותיהם האישיות של הנאשמים. הענישה בעבירות אלה אינה אחידה, אפוא, ומשתנה לאור נסיבותיו הייחודיות של כל מקרה (ביחס לעבירת ההריגה ראו למשל: ע"פ 6056/13 מוחמד שיבלי נ' מדינת ישראל (21.09.2015); ביחס לעבירת החטיפה ראו למשל ע"פ 2616/15 שאכר מנסור נ' מדינת ישראל (14.6.2015)).

14. בית משפט זה קבע לא אחת כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, זולת בנסיבות חריגות שבהן נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין, או שעה שהעונש שהוטל חורג באופן קיצוני מהענישה המקובלת במקרים דומים (ראו למשל: ע"פ 6699/17 מדינת ישראל נ' מסארוה (2.11.2017); ע"פ 2684/16 פלוני נ' מדינת ישראל (26.10.2017)). אנו סבורים כי עניינם של המערערים שלפנינו אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות.

15. באשר לטיעוני באי כוח המערערים לעניין התייחסות בית המשפט לאירוע נשוא עובדות כתב האישום המתוקן, ייאמר כי בית משפט קמא ציין באופן ברור למדי כי על אף הסכמת הצדדים באשר לקביעת מתחם הענישה לאירוע כולו, אין בדבר כדי 'להבליע' את עבירת החטיפה בתוך עבירת ההריגה, ומתחם הענישה שייקבע על ידו ייתן משקל מספק לשתי העבירות.

16. נוכח קביעה זו, ולאחר שבחנו את מדיניות הענישה הנהוגה, אנו סבורים כי לא נפל דופי בתוצאה אליה הגיע בית משפט קמא. באי כוח המערערים הפנו בנימוקי הערעור שבכתב ובדין בפנינו למקרים בהם, לטענתם, נקבעו מתחמי ענישה נמוכים יותר בנסיבות דומות, אך מקרים אלה הונחו גם בפני בית משפט קמא, אשר סבר נכונה כי תקדימים עונשיים אלה לא עסקו בהרשעה בעבירות הריגה וחטיפה מתוכננות יחדיו.

בהינתן הצורך לקבוע מתחם ענישה אחד הן לעבירת ההריגה הן לעבירת החטיפה, אנו סבורים כי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית משפט קמא הוא ראוי, ואין הצדקה להתערב בו.

17. אשר לטיעונים השונים שהעלו באי כוח המערערים באשר לאי-מתן משקל מספק לקשיים הראייתיים בביצוע עבירת ההריגה וכן לקביעת בית משפט קמא כי מי שהמית את המנוח אינם הנאשמים עצמם או מי מהם, הרי שבית משפט קמא התייחס לדברים בצורה בהירה ומנומקת, ואנו סבורים כי שקל את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כדבעי, ונתן לכך משקל ראוי בעת קביעת גזר הדין שניתן בסופו של דבר.

18. לבסוף, אנו דוחים את טענתו של עסאספה בדבר סכום הפיצוי שנפסק כי עליו לשלם למשפחת המנוח, וזאת לנוכח האמור בתגובת המשיבה מיום 20.12.2017, לפיה הוא לא היה צד להסכם הסולחה וממילא לא שילם דבר למשפחת המנוח.

19. נוכח הנסיבות החמורות של העבירות שהורשעו בהן המערערים, הכוללות חטיפת אדם מרחובה של עיר, הכאתו באלימות רבה, ולבסוף הפקרתו לנפשו במרחק רב מביתו עד אשר נמצאה גופתו בדרום הר חברון, לא מצאנו לנכון להקל בעונשם של המערערים מעבר לנסיבות לקולא שכבר נשקלו על ידי בית משפט קמא.

20. אשר על כן, הערעורים נדחים.

ניתן היום, כ"א בשבט התשע"ח (6.2.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט